

Leidraad voor een optimaal gebiedsproces voor de Regionale Energiestrategieën (RES) in Noord-Holland

Een advies ten behoeve van draagvlak, participatie, vergroting van lokaal eigenaarschap en behoud van natuur en landschap, opgesteld door de Participatiecoalitie Noord-Holland ten behoeve van overheden, grondeigenaren en initiatiefnemers voor duurzame energie-opwek in Noord-Holland

Participatiecoalitie Noord-Holland

VEI NH

**ENERGIE
SAMEN**

INHOUD

Inleiding	1
Nieuwe benadering	1
Leidraad	1
Aanpak voor een optimaal gebiedsproces	2
Bijlage 1: Checklist natuurbelangen grondgebonden zonneparken	4
Bijlage 2: De Participatiecoalitie Noord-Holland.....	6
Bijlage 3 – Lokaal eigendom	7
Bijlage 4 – Lagere inkomens	7
Bijlage 5 – Coöperatieve projectleiders helpen lokaal	8
Bijlage 6 – Natuurinclusief ontwerp	8
Bijlage 7 – Hoeveel geld is er voor de omgeving?.....	9
Bijlage 8 – Socialisering van grondvergoedingen	9
Bijlage 9 – Coöperatief ontwikkelde windmolen 4 MW	9

Inleiding

In dit document vindt u handreikingen om te komen tot optimale gebiedsprocessen voor een duurzame energietransitie. Dit advies is opgesteld door de partners van de Participatie Coalitie Noord-Holland (PCNH). Meer over de PCNH in bijlage 2. Wij hopen in goede samenwerking met de RES-organisatie en met behoud van onafhankelijkheid een belangrijke bijdrage te leveren aan een succesvolle energietransitie.

Vanuit het Klimaatakkoord helpt de Participatiecoalitie NH om van de Regionale Energie Strategieën een succes te maken. Echte participatie vanuit de inwoners, wijdverbreid mede-eigenaarschap van inwoners maar ook het behoud van landschap en natuur zijn hiervoor essentieel. Vanuit deze uitgangspunten kan draagvlak gevonden worden voor de noodzakelijke transitie waar we voor staan.

Onze coalitie beoogt een bijdrage te leveren aan het tot stand brengen van unieke lokale samenwerkingsverbanden. Hiermee bedoelen we dat participatie overal naar eigen behoefte en inzicht en in een unieke samenstelling vorm krijgt. Iedere regio en plaats is immers anders en overal kan uit de beschikbare maatschappelijke krachten een unieke coalitie gevormd worden om samen met de overheid vorm te geven aan de energietransitie.

Wij adviseren het invullen van processen in zoekgebieden en het opzetten van lokale samenwerkingsverbanden vorm te geven volgens de onderstaande benadering.

Nieuwe benadering

Een duurzame energietransitie vergt een nieuwe benadering. Een benadering:

- die uitgaat van samenwerking en de kracht van de maatschappij (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, lokale groepen samen met overheden);
- waarbij investeren in de toekomst voorop staat en ingezet wordt op meervoudige waarde-creatie;
- waarin de energietransitie zorgvuldig wordt ingepast in het landschap en de natuur waar mogelijk wordt versterkt;

Leidraad

Wij adviseren voor gebiedsprocessen te werken met de volgende leidraad:

1. Streef naar een hoge ambitie voor de opwek van duurzame energie. Het huidige doel voor de huidige concept-RES en RES 1.0 is slechts een eerste stap.

1. Participatie is essentieel bij de energietransitie. Planparticipatie, projectparticipatie, minimaal 50% lokaal eigendom.¹ Zorg ervoor dat ook mensen zonder vermogen mee kunnen doen.² Bijvoorbeeld door gemeentelijk beleid de ambitie voor minimaal 50% lokaal eigendom op te nemen.
2. De energie-opgave is regionaal/nationaal/internationaal, maar de voordelen van opwekprojecten zijn *lokaal*.
3. Projecten met duurzame opwek zijn landschappelijk passend en versterken waar mogelijk de omgeving:
  - a. Ze versterken het landschap en landschappelijk belangrijke elementen;
  - b. Ze versterken biodiversiteit en natuurbeleving;
  - c. Nadelen worden voorkomen en desnoods gemitigeerd (zie ook de visiekaart zorgvuldige-locatiekeuze-windmolens-en-zonneweides van de Noordhollandse Natuur en Milieuorganisaties);
4. Alle gebiedsprocessen zijn zorgvuldig.³
5. (Lokale) overheden helpen lokale energie-initiatieven actief om ze sterker en breder te maken, met behoud van onafhankelijkheid. Op naar meer 'overheidsparticipatie' in plaats van alleen 'burgerparticipatie'.
6. Terreinbeheerdersorganisaties, natuurorganisaties en landschapsorganisaties voeren versterkingen uit. Daarbij is er maximale facilitering door overheden.

Aanpak voor een optimaal gebiedsproces

Voor een zorgvuldig en optimaal gebiedsproces adviseren we de volgende aanpak te hanteren:

1. De Participatiecoalitie Noord-Holland zet met lokale en regionale natuurorganisaties en energiecoöperaties en samen met gemeenten en andere belangrijke stakeholders een breed traject uit voor participatie en communicatie over de zoekgebieden en het proces om te komen tot zoeklocaties. Ze betrekken in het geval van windmolens ook (stakeholders uit) buurgemeenten.
2. Daarbij worden de locaties voor windmolens en zonnenvelden samen bepaald. In samenspraak met omwonenden, netbeheerders, organisaties die terreinen beheren en anderen.
3. De Participatiecoalitie Noord-Holland maakt samen met bewoners en overige stakeholders in de zoekgebieden een energie-gebiedsplan. De coalitie heeft het vertrouwen bij zowel bewoners, bedrijven, agrariërs, als maatschappelijke organisaties en overheden. Dat is een sleutel voor succes. De Participatiecoalitie kan daarbij ondersteund worden door adviesbureaus vanuit de RES-organisatie.
4. In de gebiedsprocessen wordt gestreefd naar minimaal 50% eigendom van opwekinstallaties van de lokale omgeving. Koepelvereniging Energie Samen (landelijke energiecoöperaties) en VEINH (Noord-Hollandse energiecoöperaties) en Milieufederatie Noord-Holland kunnen lokale en regionale energiecoöperaties ondersteunen met de projectontwikkeling en burger- en

---

¹ Zie bijlage 3.

² Zie bijlage 4.

³ Het woord 'zorgvuldig' is interpreteerbaar. De PC NH schetst in dit document een aanpak die volgens haar ideaal en dus zorgvuldig is. Goede uitvoer van andere weloverwogen methodieken kunnen ook zorgvuldig genoemd worden.

bedrijvenparticipatie. Ook kunnen ze energiecoöperaties helpen oprichten via beproefde methodes.⁴

5. De gemeente brengt energiecoöperaties én natuur/landschap-organisaties in stelling voor het helpen ontwikkelen van gedragen en integrale opwekprojecten. Gemeenten hebben de mogelijkheid om voor een maatschappelijke tender te kiezen.⁵
6. Verplicht natuurinclusief ontwerp.⁶
7. Neem naast natuur en biodiversiteit ook cultuurhistorie, landschappelijke waarden en leefomgevingskwaliteit mee. Een natuurinclusief ontwerp wint extra 'punten' in de maatschappelijke tender als goed gescoord wordt op deze onderwerpen.
8. Combineer waar mogelijk grondgebonden zon met windturbines. Dat heeft voordelen voor het net en voor ruimtelijke clustering.
9. Meervoudig grondgebruik waar het kan.
10. Socialiseren van grondvergoedingen. Wanneer men een participatieproces ingaat met de omgeving, is vooraf niet bekend of de installaties uiteindelijk op de grond van de ene grondeigenaar of op die van de buurman zullen komen (en dus wie de grondvergoedingen uiteindelijk krijgt). Daarom is het voor alle partijen aantrekkelijk om vooraf afspraken te maken over het zogenaamd 'socialiseren van grondvergoedingen'. Dat wil zeggen dat de grondvergoedingen bijvoorbeeld niet alleen worden verdeeld over de eigenaren van de grond waar de molens of zonnepanelen komen, maar ook gaat naar de aangrenzende grondeigenaren (de burens) en omwonenden.⁷
11. Verplicht een gebiedsgebonden bijdrage.⁸ Die bijdrage is een vorm van omgevingsparticipatie. Deze kan ingezet worden voor bijvoorbeeld extra natuurimpuls, monitoring van de ecologische effecten, duurzame energie voor de omgeving, een voorziening als een speeltuin, een financiële impuls voor een lokale sportvereniging. Niet alle gewenste extra bijdrages kunnen uit de project-businesscase komen. Om toch tot een ideaal integraal project te komen zullen betrokken partijen (overheid, energiecoöperatie, bedrijven etc.) waarschijnlijk gezamenlijk moeten zoeken naar extra budget. Investeren in de toekomst is het devies.

---

⁴ Zie bijlage 5.

⁵ Zie 'Wind- en zonneparker realiseren samen met bewoners', Energie Samen en NMF's, 2019

⁶ Zie bijlage 6.

⁷ Zie bijlage 7.

⁸ Zie bijlage 8.

Bijlage 1: Handreiking natuurbelangen grondgebonden zonneparken⁹

A: Aspecten voortvloeiend uit wettelijke verplichtingen en gangbaar beleid

1. Betrek in het vooronderzoek alle relevante beleidskaders voor natuurgebieden, flora en fauna en andere ecologische waarden, zowel nationaal, provinciaal als gemeentelijk. Dit zijn onder andere:
  - a) Landelijk: Wet Natuurbescherming (gebiedsbescherming, soortenbescherming, bescherming van houtopstanden) en Wet Bodembescherming (in verband met draagconstructies en mogelijke uitspoeling van schadelijke metalen).
  - b) Provinciaal: verordening ruimte en natuurbeheerplannen (Natuur Netwerk Nederland, ecologische verbindingzones, agrarisch natuurbeheer, groenblauwe mantel, weidevogelkerngebieden, et cetera)
  - c) Gemeentelijk: aanvullende regimes en richtlijnen op gemeenteniveau, zoals (extra) ecologische verbindingzones, bomenverordeningen, en beleidskaders voor zonnevelden.
2. Breng de referentiesituatie van het betreffende perceel in kaart, in termen van huidige, planologische en potentiële natuurwaarden¹. Kijk daarbij breder dan alleen het plangebied zelf, en onderzoek welke ecologische functie(s) het perceel heeft in het gebied.
  - a) Huidig: welke ecologische kwaliteiten heeft het perceel? Denk aan: soortenrijkdom; aanwezigheid van bijzondere ecosystemen en/of soorten; ecologische functies van het gebied voor soorten²; bodemtype en bodemleven.
  - b) Planologisch: hoe is het perceel bestemd en welke invloed heeft dat op de (ontwikkeling van) natuurwaarden? Welke doelsoorten en natuurdoeltypen staan ervoor beschreven?
  - c) Potentieel: welke ecologische functie(s) zou dit perceel kunnen hebben in de bredere context van het gebied? Heeft de locatie waarde als potentieel leefgebied voor (lokale populaties van) beschermde soorten?
3. Onderzoek op basis van de referentiesituatie de mogelijke ecologische impact op het lokale ecosysteem. Welke soorten gedijen meer of minder goed door de komst van een zonnepark, en welke effecten heeft dat op het lokale voedselweb?³
4. Maak in het onderzoek naar de ecologische impact gebruik van actuele, betrouwbare informatie en onderzoek naar de natuurwaarde van het betreffende gebied; zoom hierbij in op relevante soorten, ook qua vegetatie.
5. Onderzoek de mogelijke effecten op andere soorten, die geen zwaar beschermde status hebben maar die wel typerend of waardevol zijn in het gebied. Stel in goed overleg met gemeente en lokale natuurorganisaties vast om welke soorten het gaat. Overweeg in elk geval de volgende soortgroepen: boerenlandvogels, amfibieën, reptielen, grondgebonden zoogdieren, insecten en flora (waaronder paddenstoelen). Bekijk ook of er nog relevante Rode Lijst-soorten zijn in het betreffende gebied.
6. Indien bij een zonproject ondanks goede inpassingsmaatregelen negatieve effecten te verwachten zijn op natuurwaarden of soorten, kijk dan naar compensatie als onderdeel van het projectplan. De effectiviteit van de compensatie dient voorhand voldoende te zijn bewezen en/of onderbouwd.

B: Aspecten aanvullend op verplichtingen door wet- en regelgeving

1. Inventariseer altijd andere mogelijke locaties binnen het zoekgebied die zich vanuit natuurbelang beter lenen voor grondgebonden zonneparken (bijvoorbeeld bedrijventerreinen, op of langs infrastructuur, parkeerterreinen, oude vuilstortplaatsen). Weeg hierbij ook de specifieke inpassingsmogelijkheden op deze locaties mee. Maak de overwegingen voortkomend uit deze inventarisatie inzichtelijk voor de andere belanghebbenden. Het is wenselijk dat een dergelijke vraag al voorafgaand beantwoord is, bijvoorbeeld in een regionale energiestrategie of een gemeentelijk beleidskader zon.

⁹ Uit: Checklist natuurbelangen grondgebonden zonneparken, Natuur- en Milieufederaties + Natuur&Milieu, mei 2019

2. Mijd N2000-gebieden met relevante kwetsbare soorten voor zonnepanelen, tenzij aangetoond kan worden dat het initiatief door goede maatregelen op het inpassingsniveau positief uitpakt voor de relevante lokale natuurwaarden.

3. Betrek vroegtijdig en volwaardig relevante (lokale) natuurgroepen en terreinbeherende organisaties. Zij hebben kennis van lokale natuurwaarden en kunnen mogelijke impact van zonneparken op specifieke locaties helpen inschatten. Een participatieplan met een open karakter kan helpen om deze groep stakeholders op het juiste moment en op de juiste manier te betrekken.

4. Voer in of grenzend aan gebieden met kwetsbare natuurwaarden⁶ de volgende stappen uit:

- a) Kijk naar huidig maatschappelijk gebruik in de bredere omgeving, en de ecologische effecten die zij kunnen hebben in samenwerking met een nieuw zonproject.⁷
- b) Onderzoek de cumulatieve effecten van meerdere zonprojecten op natuurgebieden, in samenhang met bestaand gebruik, voorzien toekomstig gebruik en andere ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden.
- c) Langetermijneffecten: zorg tijdens het project voor een goede monitoring van langetermijneffecten op de natuurwaarden van het gebied. Zo kan later blijken dat nieuwe generaties vogels of vleermuizen, of tijdelijke bezoekers, het gebied toch gaan mijden. Ook kunnen voor het gebied nieuwe soorten of populaties zich vestigen, en invloed uitoefenen op de aanwezige/beoogde natuurwaarden. Ook voorziene risico's voor de bodemkwaliteit of de waterhuishouding vormen aanleiding voor extra monitoring.
- d) Stel indien relevant een monitoringsplan en boekhouding⁸ op van de ecologische impact van zonneparken op gebiedsniveau.

5. Bouw de mogelijkheid in om extra mitigerende maatregelen te nemen, als blijkt dat de negatieve effecten groter zijn dan initieel aangenomen. Maak vooraf heldere afspraken over de wijze van monitoring en het afwegingsmechanisme voor eventuele maatregelen tijdens de exploitatie. Denk bijvoorbeeld aan de extra aanleg van poelen of ruigstroken.

6. De plus op natuur: onderzoek of en hoe het zonnepark van toegevoegde waarde kan zijn op de lokale natuurwaarden en op de gewenste ecologische ontwikkeling van het gebied. Met een goed natuurinclusief ontwerp kunnen soms nieuwe habitats voor diersoorten of standplaatsen voor vegetatie worden gecreëerd. Meer ideeën voor deze extra natuurimpuls staan genoemd bij de aanbevelingen op het inrichtingsniveau.

7. Cumulatieve kennis co-creatie: maak onderzoek rond natuureffecten en mogelijke oplossingen bij zonprojecten openbaar en deel het met anderen, zodat het collectieve kennisniveau blijft groeien.

Thema's van onderzoek kunnen zijn:

- a) Welke invloed hebben zonneparken op de bodemkwaliteit? Welke kansen en knelpunten zijn er per bodemtype? En welke effecten zijn er op het bodemleven en de koolstofvastlegging?
- b) In welke mate kunnen zonneparken zowel broedvogels als (ongewenste) predatoren aantrekken? En in hoeverre kunnen de parken door ondoordringbare hekwerken juist een *safe haven* kunnen bieden voor broedvogels?
- c) Leveren grondgebonden zonneparken in de nabijheid van water risico's voor waterinsecten? En welke mogelijke beheersmaatregelen zijn er in het ontwerp van de zonnepanelen?
- d) Wat is de ideale 'dichtheid' van zonneparken? Wat is het verband tussen de hoeveelheid ruimte tussen de (rijen) zonnepanelen en de ecologische effecten? En wat is voor de natuur de ideale opstelling?

Bijlage 2: Participatiecoalitie Noord-Holland

De participatiecoalitie is een landelijk initiatief voor en door bewoners dat lokaal en regionaal ingevuld wordt. In Noord-Holland trekken de Natuur en Milieufederatie Noord Holland en de VEINH (Vereniging van Energiecoöperaties en -Initiatieven in Noord Holland) samen de kar van deze coalitie. Met onze kennis en ervaring komen goede plannen tot stand waar inwoners bij betrokken zijn en achter staan. We hebben geen winstoogmerk, maar wél oog voor mens, omgeving en natuur. We weten wat er lokaal speelt en zetten ons netwerk in. Hiermee maken we de kans dat de energieprojecten in jouw gemeente of regio slagen veel groter.

De concrete (landelijke) doelen van de participatiecoalitie zijn:

- Een ondersteuningsprogramma bewonersparticipatie aanbieden
- Een netwerk van regionale contactpersonen voor ondersteuning en advies creëren
- 100 tot 150 bewonersinitiatieven ondersteunen, die bezig zijn met het aardgasvrij maken van hun wijk
- Samenwerking tot stand brengen bij het nastreven van bewonersparticipatie in de energietransitie en 50% lokaal eigenaarschap bij opwekinitiatieven

VEINH

- Vertegenwoordigt namens Energie Samen een koepelvereniging van ruim 80 energiecoöperaties en -initiatieven in Noord Holland
- Achterban van 16.000 leden en 40.000 nieuwsbrieflezers
- Alle lidorganisaties werken aan de energietransitie met, voor en door bewoners en bedrijven lokaal en regionaal.
- Tien jaar ervaring met bevolking bewust maken over de energietransitie.
- Tien jaar ervaring met projecten voor duurzame opwek (onder meer pv, windturbines, woningverduurzaming, duurzame mobiliteit, biomassa, smart grids, buurt-opslag, warmtenetten)
- Tien jaar ervaring met planparticipatie en projectparticipatie
- Onderdeel van landelijke koepel Energie Samen en HIER Opgewekt
- Directe toegang tot ervaren coöperatieve projectbureaus voor zowel windenergie als zonne-energie (Windunie, Zon op Nederland).
- Directe toegang tot eigen vermogen van vermogende coöperaties (Windvogel etc.)

MNH

- We zetten ons samen met betrokken partijen en bewoners in voor de leefomgeving en duurzaamheid in Noord-Holland.
- Meer dan 130 lidorganisaties
- 50 jaar ervaring met participatie
- 50 jaar ervaring met juridische ondersteuning bewonersinitiatieven voor beter milieu
- Een breed netwerk in de regio: o.a. lokale, regionale en nationale overheden, bewonersinitiatieven, terreinbeherende organisaties, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven
- Een landelijk netwerk via de Natuur en Milieufederaties waardoor lessen over best-practices voor participatie voor de energietransitie met elkaar gedeeld worden

Bijlage 3 – Lokaal eigendom

Waarom lokaal eigendom een goed idee is.

Zelf investeren in duurzame energieopwekking is een manier om individueel iets te doen aan klimaatverandering. Bij lokaal eigendom doen mensen dat ook als lid van een gemeenschap. De energietransitie wordt daarmee iets van inwoners en niet alleen de overheid. De energietransitie wordt van een bedreiging tot een kans. Grootschalige en ingewikkelde techniek wordt iets eigens, waar mensen trots op zijn en de ontwikkeling van gaan volgen. Het levert nieuwe sociale verbanden op, mensen weten elkaar te vinden en helpen elkaar. Betrokkenen krijgen meer inzicht in het eigen energiegebruik en dat is een impuls om nog meer te doen aan besparing en duurzaamheid.

Bijlage 4 – Lagere inkomens

Mensen met een smalle beurs?

Eigenaarschap van een wind- of zonnepark hoeft niet alleen te zijn weggelegd voor de meer vermogende mensen. Veel coöperaties geven kleine aandelen of obligaties uit, zodat iedereen kan meedoen, en hebben ook een bovengrens om grote jongens buiten de deur te houden. In het project 'Zonnestroom' heeft ZupthenEnergie een mooie aanbieding: 800 mensen die klant worden krijgen per persoon zoveel panelen 'op naam' als nodig is voor hun stroomverbruik; de klanten krijgen op elke kilowattuur 5 eurocent terug. Mensen in 't Zandt (Groningen) kunnen lid en afnemer van energie worden van het coöperatief postcodeproject 'Zonnedorpen' zonder te hoeven investeren in het zonnepark.

Bijlage 5 – Coöperatieve projectleiders helpen lokaal

Coöperatieve projectleiders helpen lokaal

Met begeleiding van Energie Samen-projectleiders zijn en worden verschillende windprojecten geheel of gedeeltelijk coöperatief ontwikkeld. Zo staat de Culemborgse coöperatie Vrijstad Windwinning aan de lat voor het, samen met Eneco, ontwikkelen van (zes) windmolens. De coöperatie kon al vroeg in het proces het gemeentelijk beleid beïnvloeden, zodat de omgeving nu voor 50 procent van het project mee kan doen. Met Eneco is een sterke coalitie gevormd waarin ook de grondeigenaren vertegenwoordigd zijn, en is de omgeving goed aangehaakt. Ze wisten politiek draagvlak voor het plan te verwerven door af te spreken dat 20 procent van de grondopbrengsten ten goede komt aan de omgeving. De negatieve sfeer jegens het gemeentebestuur aan het begin van het proces, is dankzij de inzet van de coöperatie grotendeels verdwenen. Inmiddels is Vrijstad Windwinning zover dat ze de hulp van de projectleiders bijna niet meer nodig heeft.

Coöperatie de Knotwilg heeft de hulp van een Energie Samen-projectleider ingeroepen bij het ontwikkelen van een windproject bij Gorinchem. Eerder probeerden ze een dorpsmolen te verwerven bij een project van Eneco in Vianen, maar omdat dit project al te ver in het proces was ging dit niet door. Dit heeft er wel toe geleid dat Energie Samen en Eneco voor het project in Gorinchem hebben afgesproken dat het voor de helft door coöperatie De Knotwilg ontwikkeld wordt. En de nieuwe windmolen die bij Vianen mogelijk is, die kan wel door De Knotwilg gerealiseerd worden.

Coöperatieve professionals in Noord-Holland hebben, vaak in opdracht van gemeenten, tientallen energielieve collectieven helpen oprichten, op gang geholpen en verder begeleid in projectontwikkeling.

Bijlage 6 – Natuurinclusief ontwerp

Natuurinclusief ontwerp

Waterschap Rivierenland heeft een bijzonder ontwerp gemaakt voor een zonneveld langs de A15, op een terrein van 5 hectare naast de waterzuivering. Het perceel grenst aan een belangrijk weidevogelgebied van zo'n 200 hectare. Daarom is besloten om een deel van het terrein om te vormen tot plasdras, deels verweven met het zonneveld. Naar verwachting levert dit zowel indirect als direct positieve effecten op voor verschillende vogelsoorten:

- Patrijzen zullen profiteren van de nieuwe beschutting die de panelen en struiken bieden, met name tegen de invloed van geluid en licht vanaf de A15.
- Indirect zouden ook andere weidevogels gebaat kunnen zijn bij de toename aan insecten (en dus voedsel) die het plasdrasgebied oplevert.

Het natuurinclusieve ontwerp kan worden betaald uit de business case van het zonnepark, mede omdat de grond al in eigendom was van het waterschap. Gemeente en initiatiefnemer zijn nog in overleg over de mogelijkheden om dit plan tot ontwikkeling te brengen.

Bijlage 7 – Hoeveel geld is er voor de omgeving?

Hoeveel geld is er voor omgeving?

Windenergie is een kosteneffectieve manier om duurzame energie op te wekken en neemt in verhouding tot zonneweides relatief weinig ruimte in. Coöperatief ontwikkelde windmolens (10 tot 15% rendement) kunnen de gemeenschap – na aftrek uitkering individueel rendement - wel € 100.000 tot € 200.000,- per molen opleveren. Voor zonnevelden (6 a 8% rendement) geldt een bedrag van rond de € 2.000,- per hectare per jaar.

Bijlage 8 – Socialisering van grondvergoedingen

Hoe kan socialisering van grondvergoedingen eruitzien?

Vergoedingen worden afgesproken naar verlies grond (fundament, wegen, leidingen); naar verlies bestemming (cirkel rond molen) en omwonenden die tot een bepaalde afstand van het project wonen. Van de beschikbare grondvergoeding zou 60% toegekend kunnen worden aan degenen die een windmolen op hun land krijgen (plus wegen en kabels), 20% aan hen die land hebben binnen een cirkel van 400 meter, maar geen molen op hun land krijgen, en 20% voor de woonhuizen op max. 800 meter en direct vanuit hun woonkamer/keuken uitzicht hebben op de molens. Deze laatste groep moet dan wel afzien van een planschadeprocedure. Deze 20% kun je eventueel nog wat aanvullen vanuit de exploitatie als er veel mensen onder vallen. Deze verdeling geldt als voorbeeld. Dit soort afspraken maak je met elkaar en is maatwerk.

Bijlage 9 – Coöperatief ontwikkelde windmolen 4 MW

Coöperatief ontwikkelde windmolen 4 MW

Als minimaal € 0,50/MWh in het omgevingsfonds wordt gestort, is dat bij gemiddeld 2500 vollasturen (dus energieopbrengst 10 GWh) € 5.000 per jaar. Er blijft dan nog € 43.500 per jaar over, die - anders dan bij een commerciële ontwikkelaar - volledig beschikbaar is voor lokale doelen: bijvoorbeeld extra vergoedingen aan omwonenden, een hogere bijdrage aan het omgevingsfonds, investeringen in het landschap en vooral voor nieuwe, lokale (duurzame) projecten. Lokaal eigendom wordt zo een belangrijke motor achter de energietransitie.

Hét voorbeeld voor Coöperatief ontwikkelde windmolens zijn de coöperaties Zeeuwind en Deltawind, die het 100 MW grote Windpark Krammer opleverden. Leden brachten samen 17,5 miljoen euro ledenkapitaal op, de rest van de 220 miljoen werd geleend. 100% coöperatief eigendom.